

Examen VMBO-GL en TL
2009

tijdvak 1
maandag 25 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijleer 2 CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 49 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 65 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

tekst 1

Tilburg kiest de harde aanpak

Verontrustend veel criminaliteit bij allochtone jongeren

Ruim een derde van alle Marokkaanse jongens onder de 18 is in aanraking geweest met justitie. Onder jonge Antillianen is het percentage criminelen nog hoger, maar dankzij eerder ingrijpen is sinds kort een daling van deze misdaadcijfers zichtbaar. De tijd van softe aanpak is voorbij, aldus de
5 wethouder. “We moeten het beestje bij de naam noemen en gaan de jongeren hard aanpakken, maar we willen via coaching tevens hulp aanbieden.” Met grote groepen Marokkaanse en Antilliaanse jongens gaat het slecht. De schooluitval is hoog, hun opleiding laag en in het criminele circuit zijn ze oververtegenwoordigd. Als Marokkanen en Antillianen in aanraking komen met
10 de politie, is het vrijwel altijd voor berovingen en andere vormen van harde criminaliteit.

naar: Brabants Dagblad van 22 september 2007

Lees tekst 1 voor de vragen 1 tot en met 3.

- 1p 1 Welk soort beleid wil de wethouder in tekst 1?
A alleen een repressief beleid
B alleen een preventief beleid
C zowel een preventief als een repressief beleid
- 1p 2 Noem een gevolg van een dergelijk bericht voor de **beeldvorming** over Marokkaanse en Antilliaanse jongeren.
- 2p 3 Criminaliteit heeft voor de burgers en voor de maatschappij materiële en immateriële gevolgen.
In regel 10 van tekst 1 wordt gesproken over 'berovingen'.
→ Geef twee **immateriële gevolgen** voor de slachtoffers en/of voor de maatschappij van een beroving.

tekst 2

'Valiumverkrachter' in hoger beroep

DEN HAAG (ANP) - De 26-jarige Johan S. is in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak van ...**1**... die de man uit Sassenheim twee weken geleden veroordeelde tot tien jaar celstraf. Johan S. werd schuldig bevonden aan een reeks verkrachtingen en een aanranding.

Voordat Johan S. zich aan zijn slachtoffers vergreep, bedwelmde hij hen meestal met valium. Johan S. heeft altijd verklaard onschuldig te zijn. "Mijn cliënt is in hoger beroep gegaan, omdat hij vindt dat hij onschuldig veroordeeld is", aldus ...**2**... Jeroen Soeteman vrijdag.

In reactie op het hoger beroep van Johan S. is ook ...**3**... in hoger beroep gegaan. "In principe kunnen we ons vinden in de strafmaat, maar om technische redenen hebben we besloten ook naar het hof te stappen."

naar: De Twentsche Courant Tubantia van 3 augustus 2007

- 3p 4 Tekst 2 is een verslag van een rechtszaak. Op de nummers 1, 2 en 3 zijn personen of instanties weggelaten.
→ Welke woorden moeten op 1, 2 en 3 worden ingevuld?
Doe het zo: neem onderstaande regels over en vul het antwoord aan.
Nummer 1 is ...
Nummer 2 is ...
Nummer 3 is ...

tekst 3

Jaar cel voor kritiek op president

Een Egyptische rechtbank heeft de hoofdredacteuren van vier kranten veroordeeld tot een jaar celstraf en een geldboete. De redacteuren hebben kritiek geleverd op president Hosni Mubarak en de regeringspartij. De rechtbank vond dit een belediging. In de artikelen stond onder andere dat de

5 regeringspartij het land beheerst 'met ijzer en vuur', mensen afslacht en onderdrukt.
De hoofdredacteuren menen dat de overheid de ... weer verder heeft ingeperkt.

naar: Dagblad de Pers van 14 september 2007

Lees tekst 3.

- 1p 5 In regel 7 wijzen de hoofdredacteuren op een grondrecht. Op de puntjes in regel 7 is dit grondrecht weggelaten.
→ Welk grondrecht wordt volgens de hoofdredacteuren verder ingeperkt?
- 1p 6 Criminaliteit is een tijdsgebonden en plaatsgebonden begrip.
→ Leg uit dat tekst 3 een voorbeeld is van criminaliteit als een **plaatsgebonden** begrip.

tekst 4

Zwolse meisjes achter overval

ZWOLLE - Twee meisjes (14 en 15 jaar) uit Zwolle zijn aangehouden voor de beroving van een 85-jarige vrouw.
De bejaarde vrouw werd zondagmiddag 18 februari in haar woning overvallen. Het tweetal heeft bekend.

bron: De Stentor van 6 maart 2007

Lees tekst 4.

- 1p 7 Wat is opmerkelijk aan dit krantenartikel?
- A De daders zijn jong en kunnen niet strafrechtelijk vervolgd worden.
 - B In de krant staan meestal geen berichten over overvallen op ouderen.
 - C In het krantenartikel staan niet de redenen waarom de meisjes de vrouw hebben beroofd.
 - D Zware delicten als berovingen worden meestal gepleegd door jongens of jonge mannen.

tekst 5

Het Openbaar Ministerie ziet af van vervolgen schietende cameraman

Filmmaker Vik Franke wordt niet vervolgd voor het deelnemen aan een vuurgevecht in Uruzgan. Het Openbaar Ministerie heeft na acht maanden vooronderzoek besloten de filmer, die ondergebracht was bij commando's in Uruzgan, niet strafrechtelijk te vervolgen.

naar: de Volkskrant van 12 juni 2007

Lees tekst 5.

- 1p 8 Het Openbaar Ministerie besluit de filmmaker niet strafrechtelijk te vervolgen, dat wil zeggen niet voor de rechter te brengen.
→ Hoe wordt dit besluit genoemd?
- 2p 9 Het Openbaar Ministerie (OM) kan verschillende redenen hebben om een verdachte van een misdrijf of overtreding niet te vervolgen.
→ Geef twee redenen waarom het OM een verdachte niet vervolgt.

tekst 6

Nieuw zwaar geweldsincident in deelstaat van India

Tien veronderstelde inbrekers zijn gisteren in de Indiase deelstaat Bihar gelynd (vermoord) door een menigte. Dat heeft de politie bekendgemaakt. De omgebrachte personen zouden kleding, sieraden en andere spullen uit huizen hebben gestolen. Bihar, in het noorden van India, geldt als een staat waar de wetteloosheid hoogtij viert. De afgelopen weken hebben zich meer incidenten voorgedaan. Maandag nog stak een menigte een man die motorfietsen zou hebben gestolen, de ogen uit.

naar: De Pers van 14 september 2007

- 1p 10 Van welk verschijnsel is er in tekst 6 sprake?
- A beeldvorming
 - B eigenrichting
 - C klassenjustitie
 - D resocialisatie
 - E sociale ongelijkheid

tekst 7

Delftse jongeren worden verdacht van 36 misdrijven

De politie denkt met de arrestatie van zeven jongeren in totaal 36 misdrijven in en om Delft te hebben opgelost. De jongeren, in de leeftijd van zeventien tot negentien jaar, worden verdacht van straatroof, fietsendiefstallen en inbraken in huizen, bedrijven en auto's. Dat heeft de politie vanmorgen bekend gemaakt.

bron: NRC Handelsblad van 3 augustus 2007

Lees tekst 7.

- 1p 11 Tijdens de verhoren bleek dat hier sprake was van **groepsgedrag**.
→ Geef een verklaring waarom **jongeren in groepsverband** gemakkelijker misdrijven plegen dan jongeren in hun ééntje.

tekst 8

Politie Rotterdam mag weer preventief fouilleren

ROTTERDAM (ANP) - De politie in Rotterdam mag in het centrum weer preventief fouilleren. Sinds half september had de politie deze bevoegdheid niet meer.

Burgemeester Ivo Opstelten van Rotterdam heeft het gebied woensdag aangewezen omdat er de afgelopen tijd een reeks geweldadige incidenten waren.

Met de aanwijzing van het gebied wil de burgemeester het risico van (vuur)wapenbezit en -gebruik terugdringen. In het gebied kan de officier van justitie voor de duur van maximaal twaalf uur ieders bagage laten controleren, vervoermiddelen laten onderzoeken en personen fouilleren op de aanwezigheid van wapens of munitie. De aanwijzing geldt voor een half jaar.

naar: De Twentsche Courant Tubantia van 24 oktober 2007

- 2p 12 In de rechtsstaat heeft de overheid de volgende taken:
1 handhaven van de rechtsorde;
2 beschermen en respecteren van de rechten van de burgers.
Deze twee taken van de overheid kunnen met elkaar botsen. Tekst 8 is daarvan een voorbeeld.
→ Leg uit dat taken 1 en 2 met elkaar kunnen botsen.
Doe het zo: neem onderstaande regels over en vul het antwoord aan.
Taak 1 houdt in dat ...
Taak 1 botst met taak 2 omdat/want ...

tabel 1

Onveiligheidsgevoelens in de bevolking van 15 jaar en ouder, 2006 (in %)

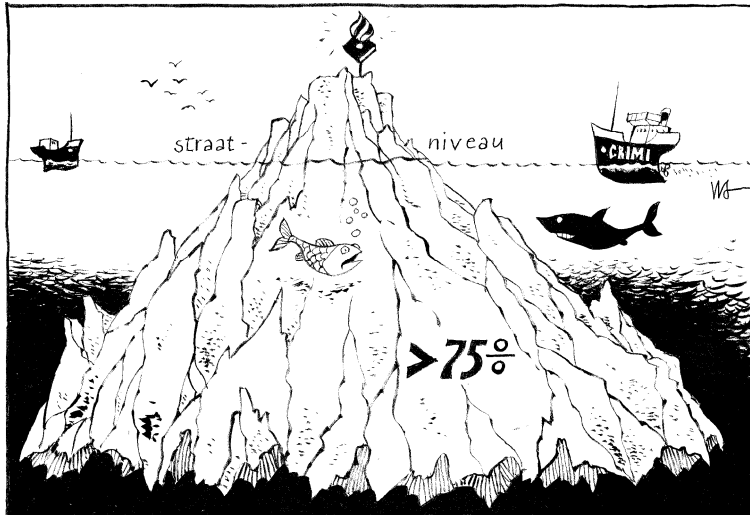
geslacht	
man	17,1
vrouw	30,1
leeftijd	
15-24 jaar	28,8
25-34 jaar	26,8
35-64 jaar	23,2
65 jaar en ouder	17,9
opleidingsniveau	
geen, lager of voortgezet	22,8
middelbaar	23,8
hoger onderwijs	25,4
herkomst	
autochtoon	22,4
Westerse allochtoon	26,7
niet - Westerse allochtoon	31,9
inkomensbron	
inkomen uit arbeid	23,3
inkomen uit uitkering	33,1
inkomen uit pensioen of anders	21,3

naar: tabel B8.6 in bijlage 'Veiligheid' in het rapport 'De sociale staat van Nederland 2007', Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag, 2007

Maak gebruik van tabel 1.

- 1p **13** Hieronder staan vier uitspraken over tabel 1:
- 1 Vrouwen voelen zich onveiliger dan mannen.
 - 2 Ouderen voelen zich onveiliger dan jongeren.
 - 3 Mensen met een uitkering voelen zich onveiliger dan mensen die betaald werk verrichten.
 - 4 Autochtonen voelen zich onveiliger dan allochtonen.
- Neem onderstaande regels over en schrijf per uitspraak op of deze **juist** of **onjuist** is.
- Uitspraak 1 is ...
- Uitspraak 2 is ...
- Uitspraak 3 is ...
- Uitspraak 4 is ...

afbeelding 1

bron: Binnenlands Bestuur van 28 november 2003

- 1p 14 In afbeelding 1 zie je een ijsberg. De ijsberg is de totale hoeveelheid criminaliteit in Nederland. Boven op de ijsberg staat het merkbeeld van de politie. De tekenaar wil duidelijk maken dat slechts een klein deel van de criminaliteit ('het topje van de ijsberg') bekend is bij de politie.
→ Geef een reden waarom slechts een klein deel van de totale criminaliteit bekend is bij de politie.
- 1p 15 Volgens afbeelding 1 is ongeveer 75% van de criminaliteit niet bekend bij de politie.
Op welke manier kan men het beste vaststellen hoe groot de werkelijke omvang is van de criminaliteit?
Door het houden van enquêtes onder
- A gevangenen die kunnen aangeven wat ze werkelijk hebben gedaan.
 - B slachtoffers van delicten die bekend zijn bij de politie en bureaus voor slachtofferhulp.
 - C willekeurige burgers die kunnen aangeven of ze het slachtoffer geweest zijn van bepaalde misdrijven.

tekst 9

Kabinet wil geen referendum EU

DEN HAAG – Het kabinet ziet er niets in, maar de SP, de grootste oppositiepartij in de Tweede Kamer, wil een referendum organiseren over het gewijzigde verdrag van de Europese Unie.

De SP zal een wetsvoorstel indienen om een referendum te mogen houden.

naar: *De Gooi- en Eemlander van 22 september 2007*

Lees tekst 9.

- 1p 16 De Tweede Kamer beschikt over verschillende rechten. Van welk recht wil de SP-fractie gebruik maken?
- A recht van amendement
 - B recht van enquête
 - C recht van initiatief
 - D recht van interpellatie
- 1p 17 Het kabinet-Balkenende IV wilde geen referendum houden over een nieuw Europees Verdrag. In juni 2005 hebben de Nederlandse kiezers via een referendum 'nee' gestemd tegen de Europese grondwet. Het nieuwe Europees Verdrag is een gewijzigde versie van de oude Europese grondwet.
- Welke argumenten zijn er **tegen een referendum** over het nieuwe Europees Verdrag?
- Kies de juiste **twee** argumenten uit onderstaand rijtje. *Schrijf de nummers op.*
- 1 De burgers raken door het referendum onvoldoende op de hoogte van de voor- en nadelen van de Europese Unie.
 - 2 De invloed van de burgers wordt door een referendum verminderd.
 - 3 De macht van het Tweede - en Eerste Kamer wordt door het referendum verminderd en in een parlementaire democratie dient het parlement het laatste woord te hebben.
 - 4 Het Europees Verdrag is te ingewikkeld om door de kiezers beoordeeld te kunnen worden.

tekst 10

Scholieren 'hokken zich op' in Artis

Ongeveer 35 scholieren van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) hebben woensdag rond 10.30 uur een kooi in dierentuin Artis bezet. Ze protesteren tegen de 1040-urennorm in het voortgezet onderwijs.

bron: Brabants Dagblad van 16 januari 2008

- 2p 18 LAKS is een belangengroep voor scholieren. Niet iedere belangengroep heeft even veel invloed. De invloed van een belangengroep hangt af van de machtsmiddelen van die groep.
→ Welke machtsmiddelen heeft LAKS? Noem er twee.

tekst 11

Kwalificatieplicht

Per 1 augustus 2007 geldt de kwalificatieplicht. Alle leerlingen blijven volledig leerplichtig tot het einde van het schooljaar waarin ze zestien jaar worden. Na de beëindiging van de volledige leerplicht gaat de kwalificatieplicht gelden voor die jongeren die:

- nog geen 18 jaar zijn;
- nog geen startkwalificatie hebben behaald; en
- de volledige leerplicht achter de rug hebben.

De bedoeling is dat ze minstens een havo-, vwo- of mbo2-diploma halen. Deze uitbreiding van de huidige leerplicht is een middel om schooluitval van jongeren te voorkomen en hen een degelijke positie te geven op de arbeidsmarkt.

bron: www.minocw.nl van 27 februari 2008

- 1p 19 Schooluitval van jongeren is een politiek en maatschappelijk probleem. Het politieke besluitvormingsproces over dit probleem verloopt in een aantal fasen.
In welke fase van het politieke proces bevindt zich volgens tekst 11 de aanpak van de schooluitval?
- A fase 1: erkennen van wensen als politieke problemen
 - B fase 2: vergelijken/afwegen van problemen of het bedenken van oplossingen
 - C fase 3: beslissen over problemen
 - D fase 4: uitvoeren van besluiten

tekst 12

Eindhoven kiest voor burgemeestersreferendum

EINDHOVEN (ANP) - Eindhoven kiest door middel van een referendum zijn nieuwe burgemeester. De gemeenteraad heeft dat dinsdagavond met een kleine meerderheid bepaald.

naar: De Stentor van 21 augustus 2007

- 1p 20 Door het houden van een burgemeestersreferendum probeert Eindhoven een knelpunt in het politieke besluitvormingsproces aan te pakken. Om welk knelpunt gaat het hier?
- A De burgemeester heeft te weinig invloed op het beleid van de gemeente.
 - B De burgers hebben te weinig invloed op de lokale politiek en politici.
 - C De oppositiepartijen in de gemeenteraad hebben te weinig invloed op het collegeakkoord.
 - D Het college van Burgemeester en wethouders is onvoldoende op de hoogte van wat er leeft onder de burgers.

tekst 13

Fors meer klachten over overheid

DEN HAAG (ANP) - ... heeft vorig jaar bijna een kwart meer klachten ontvangen over een onbehoorlijke behandeling door de overheid. Uit die 'ongekende' stijging blijkt volgens Alex Brenninkmeijer dat de overheid de burger uit het oog dreigt te verliezen.

Hij heeft zijn jaarverslag over 2006 dinsdag aangeboden aan Tweede Kamervoorzitter Gerdi Verbeet.

naar: De Gelderlander van 21 maart 2007

- 1p 21 In tekst 13 is op de puntjes de naam van een instantie weggelaten. Wat is de naam van deze instantie?
- A de Hoge Raad
 - B de Nationale Ombudsman
 - C het kabinet
 - D het secretariaat van de Koningin

tekst 14

Niemand wil nog van Beatrix af

Koningin Beatrix viert morgen dat ze eerder dit jaar 68 jaar werd. Aan pensioen en aftreden wordt nog niet gedacht. Er zijn partijen die vinden dat een troonswisseling een mooi moment is **om de macht van het staatshoofd te beperken**.

bron: Het Parool van 28 april 2006

Lees tekst 14.

- 1p 22 Hoe zou de macht van de koningin beperkt kunnen worden?
- A De koningin brengt geen bezoeken meer aan het buitenland.
 - B De koningin houdt geen kersttoespraak meer.
 - C De koningin is geen lid meer van de regering.
 - D De koningin verschijnt niet meer op Prinsjesdag.
- 1p 23 De koningin heeft regelmatig overleg met de minister-president. De inhoud van die gesprekken is vertrouwelijk en komt, als het goed is, nooit in de media. Hoe noemen we dit?
- A censuur
 - B de ministeriële verantwoordelijkheid
 - C de symbolische functie van de koningin
 - D het geheim van het paleis

tekst 15

Beste bezoeker,

Van harte welkom op mijn site.

Ik ben Peter Rehwinkel, burgemeester van Naarden. Op deze site krijgt u een inkijkje in de wijze waarop ik aan het burgemeesterschap invulling geef.

bron: www.burgemeesternaarden.nl van maart 2008

Lees tekst 15.

- 1p 24 Wat zijn de taken en bevoegdheden van de burgemeester?
- Kies **twee** taken of bevoegdheden uit het volgende rijtje:
- 1 Hij/zij is hoofdverantwoordelijk voor de uitvoering van landelijke wetten.
 - 2 Hij/zij is verantwoordelijk voor handhaving van de openbare orde en veiligheid in de gemeente.
 - 3 Hij/zij stelt de gemeentebelastingen vast.
 - 4 Hij/zij vervult representatieve taken.

tekst 16

Is dit een ... begroting? Nou en of!

Een vliegtaks voor iedereen die vanuit Nederland vertrekt, een 'jaloeziebelasting' op de huizen van miljonairs, een hogere bijtelling voor de gelukkigen die een auto van de zaak hebben, en een kinderbijslag die wordt afgepakt van de rijken en -deels- teruggaat naar minima met kinderen. Is dit een ... begroting? Nou en of!

naar: de Volkskrant van 19 september 2007

- 1p 25 Politieke partijen kunnen op verschillende manieren worden aangeduid, bijvoorbeeld als links, rechts, midden, religieus, progressief en conservatief. In tekst 16 is op twee plaatsen een woord weggelaten. Hoe heeft de schrijver van tekst 16 de begroting genoemd?
- A een conservatieve begroting
 - B een linkse begroting
 - C een rechtse begroting
 - D een religieuze begroting

tekst 17

Kamerlid wil meer weten over twijfel bij abortus

Kamerlid Esmé Wiegman (ChristenUnie) - zij is tegen abortus - wil van staatssecretaris Jet Bussemaker (Volksgezondheid) weten of abortusartsen wel voldoende oog hebben voor twijfel bij meisjes in nood.

Het Kamerlid trekt bij de bewindsvrouw aan de bel naar aanleiding van een reportage in het dagblad Metro.

Het kostte het blad Metro weinig moeite om na een rondgang op internet verschillende jonge vrouwen te vinden die achteraf spijt hebben van de abortus die ze lieten plegen.

naar: Nederlands Dagblad van 30 januari 2008

Lees tekst 17.

- 1p 26 Kamerlid Esmé Wiegman komt in actie naar aanleiding van een reportage in het dagblad *Metro*. Daarmee vervult het dagblad *Metro* een speciale functie van de massamedia voor de politieke besluitvorming. Welke functie van de massamedia is dat?
- A aandragen van onderwerpen voor de politieke agenda
 - B bijdrage leveren aan de meningsvorming van de burgers
 - C burgers informeren over het overheidsbeleid
 - D politici controleren of zij de waarheid spreken

tekst 18

Waardering

ARNHEM - Partijleider Jan Peter Balkenende van het CDA heeft zaterdag zijn waardering uitgesproken voor partijleiders Wouter Bos (PvdA) en André Rouvoet (ChristenUnie) over hun 'positieve bijdrage' aan de formatiebesprekingen. Hij deed dat op de nieuwjaarsbijeenkomst van het CDA.

bron: *www.nu.nl* van 13 januari 2007

Een tijdslijn:

1	2	3	4	5
Verkiezings-campagne	Verkiezingen voor de Tweede Kamer	Nieuw kabinet wordt geïnstalleerd.	Regering heeft geen meerderheid meer in de Tweede Kamer.	Regering biedt ontslag aan bij de koningin.

- 1p 27 Op welke plaats in de tijdslijn moet je tekst 18 plaatsen?
- A tussen 1 en 2
 - B tussen 2 en 3
 - C tussen 3 en 4
 - D tussen 4 en 5

tekst 19

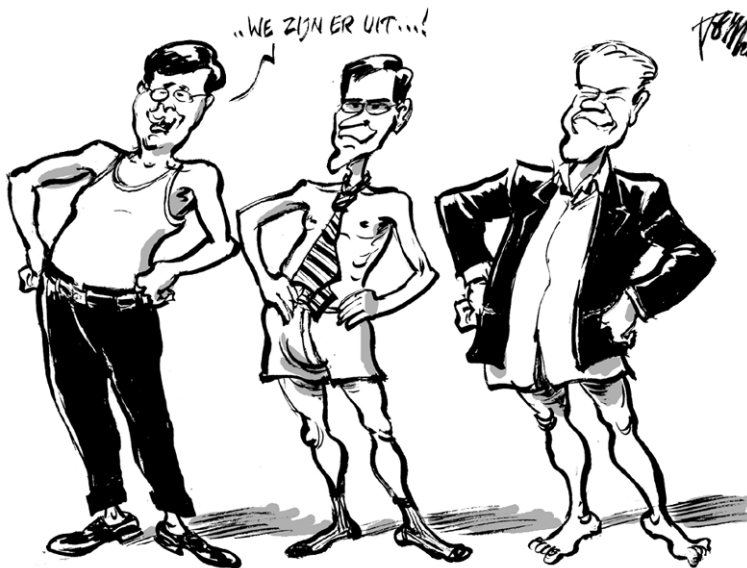
Europees plan voor zorg

De Europese Commissie is met plannen gekomen om patiënten het recht te geven in een andere EU-lidstaat een medische behandeling te ondergaan. De richtlijn moet volgens de Europese Commissie patiënten zekerheid bieden over de vergoeding van opnames in ziekenhuizen in het buitenland. De Nederlandse zorgverzekeraar zou verplicht worden om ziekenhuisbehandeling in het buitenland te betalen.

naar: *NRC Handelsblad* van 19 december 2007

- 1p 28 Welk uitgangspunt van Europese samenwerking is te herkennen in de plannen van de Europese Commissie in tekst 19?
- A bevorderen van vrij verkeer van diensten, kapitaal en mensen
 - B ervoor zorgen dat de mensenrechten worden nageleefd
 - C garanderen dat de nationale parlementen meer invloed krijgen op het Europees beleid
 - D verbeteren van stabiliteit en veiligheid in Europa

spotprent 1

bron: www.tomjanssen.net van februari 2007

Bekijk spotprent 1.

- 1p 29 Tom Janssen heeft de partijleiders van het CDA (Balkenende), de ChristenUnie (Rouvoet) en de PvdA (Bos) half uitgekleed getekend. Deze partijen zijn eruit want ze hebben na langdurige onderhandelingen samen een regeerakkoord gesloten.

Wat probeert Tom Janssen duidelijk te maken met zijn spotprent?

- A De partijleiders laten zien dat ze het warm hebben gekregen van de onderhandelingen.
- B De partijleiders zijn blij dat al hun wensen uit de verkiezingsprogramma's zijn opgenomen in het regeerakkoord.
- C Elke partijleider heeft hard moeten knokken om de andere partijleiders te overtuigen.
- D Elke partijleider heeft eigen programmapunten moeten inleveren om tot een compromis te komen.

tekst 20

Europees klimaat- en energiebeleid

De Europese Commissie wil een vermindering van broeikasgassen in 2020 van ten minste 20 procent.

Nederland wil de broeikasgassen meer laten afnemen.

naar: de Volkskrant van 24 januari 2008

Lees tekst 20.

2p **30** Nederland wil meer doen op het gebied van klimaat- en energiebeleid dan de Europese Commissie.

Op welke wijze oefent Nederland invloed uit op het Europees klimaat- en energiebeleid? Kies **twee** antwoorden uit onderstaand rijtje:

- 1 De Nederlandse minister van Ruimte en Milieu beslist samen met de milieuministers van andere lidstaten over de voorstellen van de Europese Commissie.
- 2 Het houden van een referendum over Europees milieubeleid.
- 3 Het Nederlandse parlement moet instemmen met de voorstellen van de Europese Commissie.
- 4 Nederlandse vertegenwoordigers in het Europese parlement stemmen mee over de voorstellen van de Europese Commissie.

tabel 2**uitslag verkiezingen Tweede Kamer 22 november 2006**

partij	2006	2003	winst/verlies
CDA	41	44	- 3
PvdA	32	42	- 10
VVD	22	28	- 6
SP	26	9	+ 17
LPF/Fortuyn	0	8	- 8
GroenLinks	7	8	- 1
D66	3	6	- 3
ChristenUnie	6	3	+ 3
SGP	2	2	0
PVV/Wilders	9	0	+ 9
EénNL	0	0	0
PvdD	2	0	+ 2

PVV: Partij voor de Vrijheid

PvdD: Partij voor de Dieren

bron: www.parlement.com

- 1p **31** Hierboven zie je de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen in november 2006. In februari 2007 is er na intensieve onderhandelingen een kabinet gekomen van CDA, PvdA en ChristenUnie, het kabinet Balkende IV. Welke andere coalitie zou mogelijk zijn geweest op grond van de verkiezingsuitslag?
- A** CDA, PvdA en SP
 - B** CDA, VVD en D66
 - C** GroenLinks, D66 en ChristenUnie
 - D** PvdA, SP en GroenLinks
- 1p **32** Twee kenmerken van een parlementaire democratie zijn:
- 1 er zijn vrije (en geheime) verkiezingen;
 - 2 er is algemeen kiesrecht.
- Wat betekent vrije verkiezingen?
- 1p **33** Wat betekent algemeen kiesrecht?

- 1p 34 De politieke partijen in de Tweede Kamer kun je indelen van links naar rechts. Welke indeling van **links naar rechts** is het meest correct?
- A CDA, VVD, Partij voor de Vrijheid, ChristenUnie, SP, GroenLinks, PvdA, D66, Partij voor de Dieren, SGP.
 - B D66, ChristenUnie, PvdA, SP, Partij voor de Dieren, GroenLinks, CDA, Partij voor de Vrijheid, VVD, SGP.
 - C PvdA, SP, CDA, GroenLinks, D66, VVD, ChristenUnie, SGP, Partij voor de Vrijheid, Partij voor de Dieren.
 - D SP, GroenLinks, PvdA, D66, Partij voor de Dieren, ChristenUnie, CDA, VVD, SGP, Partij voor de Vrijheid.

tekst 21

Vrouwen en homo's discrimineren in politieke functies mag niet

BRUSSEL (ANP) - Vrouwen en homo's mogen niet uitgesloten worden van politieke functies als Kamerlid of minister. Europees Commissaris Vladimir Spidla (Sociale Zaken) heeft dat geantwoord op vragen van Europarlementslid Sophie in 't Veld (D66).

De Europees Commissaris baseert zich op een Europese richtlijn tegen discriminatie op het werk.

Europarlementslid In 't Veld reageerde donderdag zeer tevreden: "Politieke ambten zijn gewoon werk. De Europese Commissie kan dus een procedure tegen Nederland beginnen als de Nederlandse staat zelf onvoldoende optreedt."

naar: Brabants Dagblad van 3 januari 2008

Lees tekst 21 en zie de laatste zin.

- 1p 35 Welke bevoegdheid heeft de Europese Commissie als Nederland onvoldoende optreedt tegen discriminatie van vrouwen en homo's in de politiek?
- A De Nederlandse ministers verantwoording laten afleggen in het Europees Parlement.
 - B De zaak voor laten komen bij de Europese Raad.
 - C Een boete geven aan Nederlandse vertegenwoordigers in het Europees Parlement.
 - D Een klacht indienen bij het Europese Hof van Justitie.

tekst 22

Marianne Thieme is 'Engel van het jaar'

Fractievoorzitter Marianne Thieme van de Partij voor de Dieren (PvdD) is volgens Perspectief (de jongerenorganisatie van de ChristenUnie) Engel van het jaar. Vanavond krijgt zij de prijs overhandigd tijdens de nieuwjaarsborrel in Utrecht.

De titel 'Engel van het jaar' wordt door Perspectief jaarlijks uitgereikt aan 'een politicus die zich het afgelopen jaar heeft ingezet voor christelijke idealen en niet zelf een christelijke partij vertegenwoordigt'. Volgens voorzitter Rogier Havelaar van Perspectief komt Thieme in aanmerking voor de trofee omdat ze "opkomt voor alles wat geschapen is".

bron: Nederlands Dagblad van 10 januari 2008

Lees tekst 22.

- 1p 36 Welk kenmerk van christelijke politiek past het best bij de reden waarom Marianne Thieme een prijs heeft gekregen?
- A naastenliefde
 - B rentmeesterschap
 - C verantwoordelijke samenleving

tekst 23

Scholierenverkiezingen

Aan de verkiezingen, georganiseerd door het Instituut voor Publiek en Politiek, namen ruim 153.000 scholieren deel.

In de scholierenverkiezingen zou de PvdA 32 zetels in de Tweede Kamer krijgen en daarmee de SP een zetel voorblijven. CDA en VVD werden derde en vierde, met respectievelijk 20 en 19 zetels.

Opvallend goed scoorde de Partij voor de Vrijheid van Geert Wilders, die 16 zetels haalde. GroenLinks kwam op 13 zetels, de Partij voor de Dieren op 6, de ChristenUnie op 5, D66 op 4, de Lijst Vijf Fortuyn op 2, de SGP op 1 en EénNL ook op 1.

naar: www.planet.nl van november 2006

Lees tekst 23.

- 1p 37 Een politieke stroming bestaat uit meerdere politieke partijen. Welke **politieke stroming** is het populairst onder de scholieren die meededen aan de scholierenverkiezingen?
- A de christendemocratische stroming
 - B de liberale stroming
 - C de rechtsextremistische stroming
 - D de sociaaldemocratische stroming

Analyse maatschappelijk vraagstuk: seksualisering van de maatschappij

Bij de beantwoording van de vragen 38 tot en met 49 maak je gebruik van de teksten 1 tot en met 4 en cartoon 1 in het tekstboekje.

Lees tekst 1 in het tekstboekje.

- 3p **38** Seksualisering van de maatschappij is een maatschappelijk vraagstuk. We spreken van een maatschappelijk vraagstuk als dit voldoet aan onder andere de volgende kenmerken:
- 1 Het gaat om een sociaal probleem dat wil zeggen: het gaat om een situatie die veel mensen onwenselijk vinden.
 - 2 Het gaat om een probleem dat door middel van gezamenlijke actie of door de politiek kan worden opgelost.
 - 3 Het krijgt de aandacht van de publieke opinie.
- Geef van elk kenmerk van een maatschappelijk vraagstuk een voorbeeld uit tekst 1.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en schrijf het voorbeeld erachter.*
- kenmerk 1: ...
kenmerk 2: ...
kenmerk 3: ...
- 1p **39** Het politieke besluitvormingsproces is te verdelen in vier verschillende fasen. In welke fase bevindt zich het politieke proces over het vraagstuk van de toenemende seksualisering van de samenleving in tekst 1?
- A fase 1: erkennen van wensen als politieke problemen
 - B fase 2: vergelijken/afwegen van politieke problemen of het bedenken van oplossingen voor problemen
 - C fase 3: beslissen over politieke problemen
 - D fase 4: uitvoeren van besluiten
- 3p **40** Een maatschappelijk vraagstuk als seksualisering van de maatschappij kun je bekijken vanuit verschillende invalshoeken. Deze zijn:
- 1 de politiek-juridische
 - 2 de sociaal-culturele
 - 3 de sociaal-economische
 - 4 de veranderende en de vergelijkende invalshoek
- Welke drie invalshoeken zijn te herkennen in tekst 1? Geef bij elke invalshoek een passend citaat.
- 1p **41** In regels 7 - 8 van tekst 1 staat de nota 'Meer kansen voor vrouwen. Emancipatiebeleid 2008-2011'. Minister Plasterk (minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen) heeft deze nota op 28 september 2007 in de Tweede Kamer gepresenteerd.
- Wie hebben de emancipatienota namens de minister geschreven?

Lees tekst 2.

- 2p 42 Het APS is een onderwijsadviesbureau dat zich bezighoudt met het begeleiden en adviseren van docenten en management van scholen en onderwijsinstellingen. Het APS maakt zich zorgen over de toenemende seksualisering binnen de schoolmuren, en vindt dat de scholen grenzen moeten stellen.
→ Vanuit welke waarden komt het APS tot deze oproep aan de scholen? Noem **twee** waarden en geef per waarde een citaat uit de tekst.

Maak gebruik van tekst 2.

- 2p 43 Dit artikel verscheen in *De Telegraaf*. Een krant plaatst niet zo maar een artikel, daar moet een reden voor zijn. De redactie bekijkt of het nieuws geschikt is om geplaatst te worden. Zij heeft daar een aantal selectiecriteria voor.
→ Geef twee redenen (selectiecriteria) waarom *De Telegraaf* dit artikel heeft geplaatst.

Ga uit van de teksten 1 en 2.

- 1p 44 Berichten over seksualisering van de maatschappij kunnen leiden tot bepaalde beeldvorming over jongeren. Tot die beeldvorming horen ook vooroordelen en stereotypen.
→ Welk stereotype over jongeren kan door deze berichtgeving ontstaan?

Lees tekst 3.

- 2p 45 De massamedia vervullen voor personen verschillende functies:
1 de informatiefunctie
2 de meningsvormende functie
3 de socialiserende functie
→ Welke functie vervullen de media volgens de schrijver van tekst 3? Kies **één** functie uit bovenstaand rijtje en **licht je antwoord toe**.

Lees de regels 1 tot en met 5 van tekst 4.

- 1p 46 “Het kijken van sexy clips heeft dus weinig invloed op de seksuele moraal.” (regel 5).
Met welke theorie/visie op de invloed van de media op het denken en gedrag van mensen, kan men verklaren dat sexy clips weinig invloed hebben op de waarden en normen van jongeren?
A de agendatheorie
B de injectienaaldtheorie
C de theorie van de selectieve perceptie
D de visie van de media als betekenisverlener

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Maak gebruik van tekst 4.

- 1p 47 De informatie die we via de media zien of horen, kan meer of minder betrouwbaar zijn.

Waarom is de informatie in tekst 4 betrouwbaar?

- A De gegevens berusten op controleerbare feiten.
- B Er is sprake van hoor en wederhoor.
- C Er wordt een mening gegeven over de invloed van sexy tv clips.

Zie cartoon 1 van Fokke & Sukke.

- 1p 48 De massamedia vervullen verschillende functies:

Welke functie vervult cartoon 1 vooral?

- A de amusementsfunctie
- B de informatiefunctie
- C de reclamefunctie
- D de socialiserende functie

- 3p 49 Minister Plasterk en minister Rouvoet willen met beleid komen om jongeren weerbaarder te maken (dat wil zeggen eigen grenzen te leren stellen) tegen seksueel geweld en vrouwonvriendelijke beelden in de media. De ministers willen het media-aanbod voor jongeren veiliger maken door bijvoorbeeld negatieve seksuele beelden van meisjes en vrouwen in televisieprogramma's en videoclippen tegen te gaan.

Stel dat de ministers met voorstellen komen in de Tweede Kamer. Eén van die voorstellen is dat televisieprogramma's en videoclippen eerst getoetst moeten worden door een commissie. Deze commissie bekijkt of de programma's en clips geen negatieve seksuele beelden van meisjes en vrouwen bevatten. Deze programma's en clips mogen dan niet worden uitgezonden.

Je mag kiezen: je bent een Kamerlid van een liberale partij of van een christendemocratische partij. Als Kamerlid van **een liberale partij** ben je **tegen** het voorstel van de ministers en als Kamerlid van **een christendemocratische partij** ben je **voor** het voorstel.

→ Als Kamerlid schrijf je een reactie op het voorstel van de ministers. Gebruik minstens **twee** argumenten en gebruik tussen de 55 en 65 woorden.

Doe het zo:

Als **liberaal Kamerlid** ben ik **tegen** het voorstel, want/omdat ...

of

Als **christendemocratisch Kamerlid** ben ik **voor** het voorstel, want/omdat ...

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.